

ZAMONAVIY SHAROITIDA HARBIY IJTIMOIIY ISHNING AMALIY
SHARTLARI, FUNKSIONAL VAZIFALARI

Hashimova Gulsina Ismoilovna

Farg'ona davlat universiteti, Milliy g'oya kafedrası dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada harbiy ijtimoiy ish va uning tashkillashtirish shakllari, komponentlari, asosiy vazifalari falsafiy tahlil qilingan. Harbiy ijtimoiy samaradorlik omillari haqida fikr yuritilgan. Harbiy ijtimoiy ish harbiy xizmatchilarning huquq va imtiyozlarini amalga oshirish, o'z vazifalarini samarali bajarishlari uchun normal ijtimoiy sharoitlarni yaratishga qaratilgan faoliyat sifatida talqin qilingan.

Kalit so'zlar: harbiy ijtimoiy ish, tashkillashtirish, moddiy yordam, ijtimoiy xizmat, ijtimoiy himoya, komponent, samaradorlik, imtiyoz, ijtimoiy sharoit, harbiy intizom, ijtimoiy qo'llab - quvvatlash.

Dunyoda mamlakat mudofaasining asosiy ko'rsatkichi haqiqiy vatanparvar, ma'nan etuk, tajribasi va bilimini Vatanga baxshida etuvchi avlodni shakllantirish, davlat boshqaruvining yuksak samaradorligi, harbiy sanoatning to'g'ri strategiyasi, zamonaviy qurol va texnikalar ishlab chiqarish bilan izohlanadi. Hozirgi sharoitdan kelib chiqib, barcha mamlakatlar harbiy sohani rivojlantirishning zamonaviy mexanizmlarini ishlab chiqishga katta e'tibor qaratmoqda. Ayni paytda jahon hamjamiyatida mavqeini belgilab beradigan, zamonaviy qurolli kuchlar, shuningdek, ma'nan etuk, yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash, tezkor-strategik boshqarish tizimini rivojlantirish masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda.

Dunyoda mamlakat mudofaasining asosiy ko'rsatkichi haqiqiy vatanparvar, ma'nan yetuk, tajribasi va bilimini Vatanga baxshida etuvchi avlodni shakllantirish, davlat boshqaruvining yuksak samaradorligi, harbiy sanoatning to'g'ri strategiyasi, zamonaviy qurol va texnikalar ishlab chiqarish bilan izohlanadi. Hozirgi sharoitdan kelib chiqib, barcha mamlakatlar harbiy sohani rivojlantirishning zamonaviy mexanizmlarini ishlab chiqishga katta e'tibor qaratmoqda. Bugungi kunda harbiy ijtimoiy ishlarni tashkil etish, komandirlar tomonidan xizmat vazifalarini bajarish, tinchlik davrida ham, urush davrida ham harbiy ijtimoiy ishning maqsad va vazifalarini bosqichma-bosqich hal qilish va harbiy qo'mondonlikning barcha darajalarida muvofiqlashtirilgan doimiy amalga oshiriladigan tadbirlar majmuyi hisoblanadi.

Harbiy ijtimoiy ishlarni tashkillashtirish shakllariga quyidagilar kiradi:

- harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarini ijtimoiy himoya qilishni yaxshilash bo'yicha normalarni ishlab chiqish;
- harbiy xizmatchilarni ijtimoiy himoya qilish masalalari bo'yicha ishlarning holatini aniqlash maqsadida sotsiologik tadqiqotlar;
- harbiy xizmatchilarni, harbiy xizmatdan bo'shatilgan fuqarolarni va ularning oila a'zolarini, fuqarolik xodimlarini ijtimoiy himoya qilish muammolari bo'yicha takliflar ishlab chiqish;
- individual ish;

- harbiy xizmatchilar, kasaba uyushma tashkilotlari, harbiy xizmatchilarning oilalari yig'ilishlari;
- jamoatchilik qabulxonalari faoliyati;
- shaxsiy masalalar bo'yicha qabullar;
- harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolari, harbiy xizmat faxriylari, fuqarolik xodimlarining ijtimoiy masalalar bo'yicha murojaatlari va shikoyatlariga javoblar.

Bundan tashqari, brigada va bo'linmalarda harbiy ijtimoiy ishlarni olib borishda huquqiy axborot amaliyoti, harbiy xizmatchilar, kasaba uyushma tashkilotlari va harbiy xizmatchilarning oila a'zolarining yig'ilishlari, shaxsiy tarkibning ijtimoiy farovonligini aniqlash bo'yicha sotsiologik tadqiqotlar, harbiy xizmatchilarni qabul qilish shaxsiy masalalar bo'yicha qo'mondonlik va jamoat qabulxonalari ishini tashkil etish, harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolari bilan individual ishlash, harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarining harbiy ijtimoiy masalalar bo'yicha murojaatlari va shikoyatlariga javoblar ham shular jumlasiga kiradi.

Nazarimizda, bugungi kunda harbiy ijtimoiy ish zamon talabidan kelib chiqib, Qurolli Kuchlar ichida katta tizim va o'ziga xos faoliyat sifatida uchta komponentni birlashtirishi zarur. Bular:

1. Harbiy ijtimoiy ishning maqsad va vazifalarini amalga oshirish uni kasbiy faoliyatning, maxsus amaliyotning ma'lum turi sifatida turi sifatida ko'rib chiqishga imkon beradi. Kasbiylashtirish - bu jarayon natijasida harbiy ijtimoiy xodimlarning faoliyati ularni jamiyat tomonidan allaqachon tan olingan kasblar bilan birlashtiradigan xususiyatlarga ega bo'ladi. Bu jarayon quyidagilar bilan tavsiflanadi: aniq harbiy-ijtimoiy faoliyatni butun bir guruh odamlar uchun asosiy mashg'ulotga aylantirish; Qurolli Kuchlardagi ijtimoiy xodimlarning rasmiy vakolatlarini tartibga soluvchi qonunchilik bazasini ishlab chiqish va qabul qilish; kasbiy uyushmani shakllantirish; kasbning axloqiy kodeksini tasdiqlash.

2. Harbiy ijtimoiy xodimlarni harbiy ta'lim muassasalarida ma'lum bir kasb bo'yicha mutaxassislar sifatida tayyorlash harbiy ijtimoiy ishni o'quv intizomi sifatida rivojlantirish imkoniyatini beradi. Akademiklashtirish - bu fanni harbiy sohaga jalb qilish jarayoni - ijtimoiy ish universitet fanlari sohasiga kirib, o'quv fanlari orasida o'z o'rnini egallaydi. Bu ijtimoiy faoliyatning ushbu turining murakkabligi va ko'p funksiyaliligi tufayli harbiy ijtimoiy ishda kadrlarni maxsus tayyorlash va qayta tayyorlashga bo'lgan jamoatchilik ehtiyojini shakllantirishda; kafedralar, fakultetlar va maxsus o'quv yurtlari ta'limida, ushbu profildagi muassasalar; harbiy-ijtimoiy ish sohasidagi mutaxassislarni tayyorlash bo'yicha o'quv jarayonini tashkil etishda, kasbiy maqsadlar uchun malaka talablariga javob beradigan maxsus fanlarni ishlab chiqish va tasdiqlashda namoyon bo'ladi.

3. Harbiy-ijtimoiy ish muammolarini nazariy jihatdan ishlab chiqish va ilmiy asoslash, ilmiy tadqiqot va dissertatsiya darajasida ilmiy tadqiqotlarni tashkil etish va olib borish bu haqda ilmiy nazariya sifatida gapirish imkonini beradi. Ilmiylashtirish - bu turli xil bilimlar miqdori murakkab ichki tuzilishga ega ilmiy nazariyaga aylanadigan jarayon. Kamida uchta poydevorning mavjudligi harbiy ijtimoiy ishning ilmiy nazariya sifatida shakllanishi haqida gapirishga imkon beradi.

Harbiy ijtimoiy ishning moddiy bazasi bo'linmalarda huquqiy bilim burchaklari, harbiy ijtimoiy-huquqiy ishning uslubiy darslari, Ofitserlar uylaridagi harbiy ijtimoiy ish punktlari, harbiy qismlar kutubxonalari va klublari, harbiy-ijtimoiy masalalar bo'yicha ko'rgazmali targ'ibot hisoblanadi. Harbiy xizmat va jangovar vazifalarni bajarish, shaxsiy tarkibning dam olish va hordiq chiqarish joylari hisoblanadi.

Harbiy ijtimoiy ish punktlari harbiy xizmatchilarga va ularning oila a'zolariga keng ko'lamli ijtimoiy yordam, himoya masalalarini amalga oshirish, shuningdek, harbiy jamoalarda ijtimoiy keskinlikni bartaraf etish bo'yicha maslahat yordamini ko'rsatish uchun tashkil etiladi. Urush davrida punkt boshlig'i va maslahatchi (ofitserlar) va fuqarolik mutaxassisi bu ishlarni amaliyotini ta'minlaydi. Ma'lumotnoma-maslahat markaziga umumiy rahbarlikni qism komandirining tarbiyaviy-mafkuraviy ishlar bo'yicha o'rinbosari amalga oshiradi. Bularning barchasi harbiy ijtimoiy ish samaradorligiga xizmat qiladi.[4] Shuningdek, harbiy ijtimoiy ish muammolarini hal qilish samaradorligiga:

harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarining ijtimoiy himoyasini ta'minlash bo'yicha takliflar va chora-tadbirlarni o'z vaqtida ishlab chiqish orqali erishiladi;

asosiy yo'nalishlarda harakat qiladigan va eng muhim jangovar topshiriqlarni bajaradigan qo'shinlarda harbiy ijtimoiy ishning sa'y-harakatlarini jamlash va kuchaytirish;

ijtimoiy vaziyatning rivojlanishini prognozlash va salbiy holatlarning oldini olish bo'yicha profilaktika choralarini ko'rish, xodimlarning ehtiyoj va talablarini doimiy o'rganish va qondirish;

davlat hokimiyati organlari, mahalliy o'zini o'zi boshqarish va jamoat tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik;

ijtimoiy himoya qilish masalalari bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlarni qo'shinlarga o'z vaqtida yetkazishni kiritish mumkin.

Ko'rinib turibdiki, armiyadagi harbiy ijtimoiy ish barcha darajadagi qo'mondonlar va boshliqlarning harbiy xizmatchilarning, ularning oila a'zolarining ijtimoiy huquqlarini ta'minlash yoki harbiy xizmatchilar va ularning a'zolariga o'z huquqlaridan foydalanishiga to'sqinlik qiladigan muayyan ijtimoiy, jismoniy yoki ruhiy zararni qoplash bo'yicha faoliyati, sifatida talqin qilish mumkin. Uning asosiy maqsadi, harbiy xizmatchilar va fuqarolik xizmatchilari o'z vazifalarini samarali bajarishlari uchun normal ijtimoiy sharoitlarni yaratishdan iborat.

Bundan tashqari, harbiy ijtimoiy ishning vazifalari qatoriga harbiy xizmatchilarga individual ijtimoiy yordam ko'rsatish kiradi, ya'ni:

bo'linmalar va mansabdor shaxslarini o'zlariga bo'ysunuvchi shaxslarni ijtimoiy himoya qilishni amalga oshirishning huquqiy asoslariga o'rgatish;

harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolari hayotining ijtimoiy masalalari bo'yicha shikoyat va arizalarni ko'rib chiqish va hal qilish;

harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarining ijtimoiy muammolarini hal qilish manfaatlarida davlat hokimiyati organlari, mahalliy o'zini o'zi boshqarish va jamoat tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlikni tashkil qiladi.

Ko'rinib turibdiki, harbiy ijtimoiy ish keng tushuncha bo'lib, ob'ektlarning (mijozlarning) ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish uchun sub'ektlarning turli xil turlari va faoliyat sohalari majmuasini qamrab oladi. Shunga asoslanib, harbiy ijtimoiy ishni katta tizim sifatida tahlil qilish mumkin, chunki u kichikroq darajadagi quyi tizimlarni o'z ichiga oladi.

Tahlillarlardan ko'rinib turibdiki, harbiy ijtimoiy ish mijozlarining birinchi guruhiga harbiy xizmatchilar kiradi: ofitserlar, posbonlar serjantlar va brigadirlar, askarlar. Ayol harbiy xizmatchilarga alohida e'tibor berilishi kerak, chunki harbiy xizmatchilarning ushbu toifasi foizlarda barqaror o'sish tendentsiyasiga ega va harbiy ijtimoiy ishlarni tashkil etish va olib borishda uning xususiyatlarini hisobga olish, shuningdek, alohida e'tibor talab qiladi. Harbiy xizmatchilar bilan harbiy ijtimoiy ishning asosiy - dam olish ishi; harbiy ijtimoiy ish (uning individual shakllari va turlari) ularning funktsional javobgarligi; harbiy xizmatchilarning xizmat joyida va chaqiriluvchilarning yashash joyida (shtabda, poligonda, kazarmada va boshqalarda) amalga oshiriladi. Harbiy ijtimoiy ish mijozlarining ikkinchi guruhi sifatida biz harbiy oilalarni kiritamiz. Ushbu toifadagi mijozlar harbiy ijtimoiy ish uchun ustuvor ahamiyatga ega, chunki bu oila ijtimoiylashtirish, hissiy hotirjamlik, ma'naviy o'zaro boyitish, dam olish, himoya qilish va boshqalar funktsiyalarini bajaradi.

Xulosa

Harbiy ijtimoiy ish, harbiy qo'mondonlik va nazorat organlari, harbiy mansabdor shaxslarning davlat hokimiyati organlari, jamoat birlashmalari bilan yaqin hamkorlikda huquqiy, tashkiliy, tarbiyaviy vositalardan foydalangan holda harbiy xizmatchilarning oilalarini qonun bilan himoyalash va shu asosda jangovar shaylikni oshirish, qonun ustuvorligi va harbiy intizomni mustahkamlash, harbiy xizmatchilarning ma'naviy-ruhiy holatini yuqori darajada saqlash vazifalarini yanada samarali hal etish uchun ijtimoiy sharoitlar yaratishni amalga oshiriladigan faoliyatdir.

Yuqorida aytilganlarning barchasini umumlashtirgan holda ta'kidlash mumkinki, ijtimoiy sohaning rivojlanishi jamiyat hayotida ijtimoiy siyosat nuqtai nazaridan nisbatan yangi yo'nalishdir. Harbiy ijtimoiy ishning sifati va samaradorligi ko'plab iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy, ma'naviy va shaxsiy omillarga, shuningdek, harbiy ijtimoiy ishlarni to'g'ri va sifatli tashkil qilishga bog'liq. Harbiy ijtimoiy ish samaradorligi darajasining ob'ektiv ko'rsatkichlari mamlakat iqtisodiyotining holati va harbiy-ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish imkoniyatlari, davlatning harbiy sohadagi ijtimoiy siyosatining samaradorligi, harbiy xizmatchilarning jamiyatdagi mavqeini belgilab beradi.

ADABIYOTLAR:

1. Qurbonov R.Yu. Yoshlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda milliy istiqloql g'oyasining o'rni. Fals.fan. nom. ... dis. avtoref. – Toshkent: O'zMU, 2006. – 49 b.
2. Y.Eshnaev N.J. O'zbekiston Respublikasi professional harbiy kadrlarni tayyorlashning ijtimoiy- falsafiy asoslari. Fals.fan. nom. ... diss. – Toshkent: O'zFA, Fal. va huq. inst., 2008. – 164 b.

3. Ю.П. Юрченко. Институтсионализатсия военно-социальной работы: Социально-философский анализ. Дисс. ... канд. филос. наук. автореф. – М., 2001. – 37 с.
4. Коврижкина, Й.В. Военно-социальная работа на этапе строительства и реформирования Вооруженных Сил России: дис. ... канд. филос. Наук.
5. Иноятлов И.Йу. Ватан ҳимояси – муқаддас бурч – Тошкент: Ўзбекистон, 2001. – 59 б.;
6. Саифназаров И.С. Ватанпарварликнинг миллий ва умуминсоний жиҳатлари. – Тошкент: Меҳнат, 1997.
7. Тойчиев Б.Т. Проблемы патриотического воспитания будущих офицеров на этапе становления независимого Узбекистана. – Ташкент, 1996. – 78 с.;